МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)

Міжнародна науково-практична конференція

АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА: ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ

Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації

14 вересня 2026 року

Біла Церква
2026

УДК 001.895:159.9:37:80:34

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.
Варченко О.М., д-р екон. наук.
Скиба В.В., д-р с.-г. наук.
Димань Т.М., д-р с.-г. наук.
Крауютієне І., д-р філософії.
Мамедова К.Х., д-р філософії.
Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.
Тимощук О.Г., канд. юрид. наук.
Рєзнік В.Г., старший викладач.
Василенко О.І., д-р філософії.
Мостипан О.В., відповідальний секретар.

Відповідальна за випуск – **Мостипан О.В.,** начальник редакційно- видавничого відділу

Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 14 вересня 2026 р. Білоцерківський НАУ. 87 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

©БНАУ

зацікавленість вітчизняного письменства екзистенціалізмом була детермінована соціокультурними шоками доби — війнами, революційними зламами та радянською тоталітарною реальністю. Криза раціоналізму та розчарування в панівних ідеологіях виштовхнули літературу у площину осмислення абсурдності буття, самотності та пошуку нових сенсів існування.

У творчості В. Підмогильного та М. Хвильового «межова ситуація» розгортається на тлі зламу традиційного укладу та агресивного тиску нової ідеології. Так, В. Підмогильний у праці «Місто» досліджує конфлікт між біологічними інстинктами, соціальною адаптацією та онтологічною свободою особистості. Його герої змушені здійснювати вибір у світі, де руйнуються звичні ціннісні орієнтири, а збереження власного «Я» вимагає високої саморефлексії.

М. Хвильовий фіксує трагедію роздвоєності свідомості українського інтелектуала. Його концепція вибору — це драматичний бунт проти загрози деіндивідуалізації, де межа між ідейним захопленням та моральним падінням стає фатальною.

У другій половині XX століття, під час розквіту дисидентського руху та творчості шістдесятників (зокрема В. Стуса, Є. Сверстюка, І. Світличного), екзистенційний вибір набуває рис «стоїцизму опору». В умовах тоталітарного примусу вибір на користь внутрішньої свободи перестає бути лише політичною чи літературною позицією — він стає єдиним способом збереження буттєвої автентичності.

За В. Стусом, свобода не залежить від зовнішніх обставин чи фізичного ув'язнення. Вона є внутрішнім імперативом, який реалізується через готовність прийняти наслідки власного вибору. Такий підхід трансформує класичний екзистенційний песимізм у філософію активного морального чину та незламності духу.

Отже, екзистенційні мотиви свободи та вибору в українській літературній думці XX століття зафіксували унікальний досвід відстоювання суверенності людського духу. Вітчизняна філософсько-літературна традиція довела, що свобода постає не як категорія абсурду, а як фундаментальна етична цінність. Проведений аналіз засвідчує, що свідомий вибір у межовій ситуації визначає сутність людського буття та виступає головним чинником збереження індивідуальної та національно-культурної іденичності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лущій С. Художні моделі буття в романах В. Підмогильного. Київ, 2008. 149 с.

2. Малишівська І., Троценко О. Екзистенціалістська модель дійсності у творах українських письменників початку XX століття. *Прикарпатський вісник НТШ. 2018. №4 (48).* С. 222–232.

3. Титар О. В. Український екзистенціалізм у пошуках гуманістичних культурних орієнтирів: філософія нового українського урбанізму «третьої революції». *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки».* 2017. Вип. 57. С. 11–19.

УДК 811.161.2:378.147:340

ТИМЧУК І.М., канд. пед. наук, **ПОГОРІЛА С.Г.,** канд. пед. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК РЕДАГУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ У МЕЖАХ КУРСУ «УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)

У статті обґрунтовано важливість формування навичок редагування юридичних текстів як невід'ємного складника професійної компетентності правника. Запропоновано авторську чотириетапну методику навчання, яка поєднує теоретичне опанування стилістики з практичним моделюванням професійних ситуацій. Доведено, що системна робота над стилістичними помилками та редагування «провальних» документів сприяє розвитку критичного мислення здобувачів. Акцентовано увагу на тому, що бездоганне володіння мовою є запорукою правової визначеності та ефективності фахівця.

Ключові слова: юридичний текст, навички редагування, офіційно-діловий стиль, професійна компетентність, здобувачі спеціальності «Право», українська мова за професійним спрямуванням.

TYMCHUK I., candidate of pedagogical sciences, **POHORILA S.,** candidate of pedagogical sciences

DEVELOPMENT OF LEGAL TEXT EDITING SKILLS WITHIN THE "UKRAINIAN FOR PROFESSIONAL PURPOSES" COURSE

The article substantiates the importance of developing legal text editing skills as an integral component of a lawyer's professional competence. The author proposes a four-stage teaching methodology that combines theoretical mastery of stylistics with practical modelling of professional situations. It is proven that systematic work on stylistic errors and the editing of "flawed" documents fosters the development of students' critical thinking. Emphasis is placed on the fact that flawless language proficiency is the key to legal certainty and the professional effectiveness of a specialist.

Keywords: Legal text, editing skills, official-business style, professional competence, law students, Ukrainian for professional purposes.

Метою викладання курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» є підготовка висококваліфікованих фахівців, які досконало володіють державною мовою, здатні до фахової комунікації та грамотного оформлення документації [1].

У юридичному тексті кожне слово має свою вагу та конкретні правові наслідки. У правовій сфері немає місця для двозначності та художніх засобів, адже одна неточна фраза або невдало поставлений розділовий знак можуть докорінно змінити суть договору чи судового рішення (*Розлучитися не можна зберегти сім'ю)*. Ясність мовлення в юриспруденції — це не просто дотримання грамотності, а надійний захист прав та інтересів клієнта. Нечітке формулювання часто стає причиною затяжних судових спорів та хибного трактування законів. Професійний правник має володіти навичкою висловлюватися так, щоб його думка була зрозумілою виключно в одному, визначеному законом значенні. Саме тому розвиток уміння редагувати власні та чужі тексти є фундаментом професійної підготовки. Студент, який вчиться «вичищати» документ від логічних та стилістичних помилок, уже робить впевнений крок від теорії до практики.

У межах курсу ми навчаємо майбутніх правників не лише дотримуватися мовних норм, а й формуємо знання про функціонально-стильову систему української мови, виробляємо вміння ідентифікувати та розмежовувати стилі мовлення, опановуємо мовні засоби офіційно-ділового стилю та його підстилів, а також розвиваємо навички доцільного використання різних стилів у професійній діяльності (суд, наука, діловодство).

Уміння перетворювати складну юридичну конструкцію у чіткий, структурований текст — це показник високого рівня професійної компетентності [2; с. 37]

Метою наукової публікації є обґрунтування необхідності введення у практичний курс дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» складних вправ на редагування як обов'язкового етапу формування професійної мовної компетенції.

Провідним мовним стилем професійної комунікації правника є офіційно-діловий стиль, який функціонує як механізм регулювання суспільних правовідносин. Його сутнісні ознаки, такі як точність, однозначність, послідовність викладу та сувора стандартизація. висувають високі вимоги до мовної підготовки майбутніх фахівців. Особливість цього стилю полягає в дотриманні жорстких структурних вимог: від регламентації реквізитів до використання усталених мовних зворотів, які покликані унеможливити будь-яку двозначність у юридичному документі [3; с. 109].

Різноманіття функціональних підстилів — законодавчого, дипломатичного та адміністративно-канцелярського, вимагає від здобувачів не лише засвоєння професійної лексики, а й уміння розпізнавати контекст і доречно використовувати мовні засоби. Студенти часто сприймають ці стандарти механічно, що призводить до стилістичних помилок у документах. Багаторічна практика показує, що навіть студенти старших курсів часто використовують мовні кліше, які є недоречними в юридичному дискурсі. Наприклад, вживання кальки "приймати участь" замість нормативного "брати участь" або помилкове керування прийменником "згідно до" замість "згідно з" свідчить про низьку увагу до нормативності мови. Окремої уваги потребує юридична термінологія, зокрема розмежування понять "дійсне" та "чинне" законодавство, або вживання вислову "набирати чинності" замість розмовного "заходити в силу". Тому робота на заняттях спрямована на те, щоб

навчити студентів «бачити» текст крізь призму стильових вимог: перевіряти логіку, структуру, доцільність вживання стандартизованих конструкцій. Саме через практику редагування здобувачі вчаться перетворювати складні синтаксичні конструкції у зрозумілі та грамотні юридичні тексти.

Для формування стійких навичок редагування юридичних текстів нами було впроваджено систему практичних завдань, що реалізується в межах курсу «Українська мова за професійним спрямуванням». Наша методика базується на поступовому переході від теоретичного аналізу до самостійної редакційної діяльності. [2].

На першому (пізнавальному) етапі використовуємо тестові завдання, спрямовані на перевірку знання особливостей офіційно-ділового стилю та розмежування функціональних підстилів. Це дозволяє студентам засвоїти базові особливості стилю, без яких редагування неможливе. Наприклад, вправа «зайве слово», де у кожному рядку потрібно знайдти слово або словосполучення, яке НЕ властиве офіційно-діловому стилю (Клопотання, апеляція, скарга, кляуза, позовна заява).

Другий етап (порівняльний) передбачає вправи на критичне осмислення. Використовуючи вправу «Стилістичний паспорт», студенти аналізують фрагменти текстів: від правових норм («Кожен має право на професійну правничу допомогу») до емоційних висловлювань. Особливо ефективним є «Стилістичний експеримент»: спроба переписати статтю Кримінального кодексу художнім стилем з епітетами та метафорами наочно демонструє неможливість винесення однозначного вироку при втраті «сухої» юридичної термінології.

Третій етап (практичний) спрямований безпосередньо на відпрацювання навичок редагування через систему практичних вправ:

- Переклад на юридичну: перетворення розмовних конструкцій («Я не прийшов на роботу, бо захворів») в офіційно-ділові, що вчить студентів уникати побутової лексики.

- Усунення типових помилок: опрацювання нормативних конструкцій замість сталих калькованих помилок, таких як «приймати участь» (замість брати участь), «згідно до» (згідно з), «дійсне законодавство» (чинне законодавство).

- Коректура: редагування зразків документів. Наприклад, виправляючи заяву на відпустку, де студент вживає фрази «купу часу», «підписати цей папір», здобувачі вчаться замінювати їх на стандартизовані формулювання (наприклад, «Прошу надати відпустку... у зв’язку з...»), дотримуючись вимог адміністративно-канцелярського підстилю.

Четвертий етап, на якому студенти переходять від пасивного редагування до активного творення юридично грамотних текстів у змодельованих стресових ситуаціях. Це дозволяє перевірити, чи здатний фахівець не лише виправляти чужі помилки, а й створювати власні документи, що витримують критику, та аргументовано захищати обрані мовні формулювання. Наприклад, творче завдання: «Юридична майстерня». Студентам надається «провальний» документ, складений із численними стилістичними, логічними та юридичними помилками (наприклад, позовна заява, написана емоційно, із вживанням розмовних зворотів). Цей «документ» потрібно перетворити у текст, що відповідає всім стандартам офіційно-ділового стилю. Студент має виступити в ролі «юриста-консультанта» і пояснити, чому саме такі мовні конструкції були обрані та як їх вживання мінімізує ризики програшу в суді. (*До суду від Іванова П.П. Шановна суддя! Я дуже розстроєний через ситуацію з моїм сусідом, який живе через паркан, Петренко С.І. Він повний нахаба. Останнім часом, на протязі червня, він постійно принімав участь у тому, щоб тихенько пересунути наш паркан на мою територію на пів метра. Я з ним говорив, питав, чи він здоровий, а він мені грубить і каже, що це його земля. Це просто якийсь безпрєдєл! Я звертався в поліцію, але вони на мене забили і сказали, що це цивільні розборки. Ця дана ситуація мене сильно бісить і я не можу спокійно спати ночами. Згідно до нашого чинного закону, так робити не можна, і він повинен понести покарання. Прошу вас, розберіться з ним якнайшвидше і поверніть паркан на місце, бо я вже більше не маю ніяких сил терпіти цю несправедливість. Дуже надіюся на вашу допомогу і понімання* [3].

Отже, навчання студентів-правників редагування юридичних текстів — це не просто вправа з грамотності, а спосіб формування професійного правового мислення. Розроблена

нами методика, яка веде здобувачів від аналізу типових помилок до самостійного створення юридично бездоганних документів, доводить свою ефективність. Уміння перетворювати складні чи нечіткі конструкції у структурований, зрозумілий текст є показником високої компетентності фахівця, здатного забезпечити правову визначеність та захист інтересів клієнта.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Робоча програма з навчальної дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» для здобувачів вищої освіти соціально-гуманітарного факультету за спеціальністю 081 «Право», бакалаврський рівень вищої освіти / уклад. І.М. Тимчук. Біла Церква: БНАУ, 2025. 32 с.

2. Тимчук І.М., Погоріла С.Г. Українська мова (за професійним спрямуванням): практикум для виконанння аудитор. та самостій. роботи здобувачів першого (бакалавр.) рівня освіти спеціальності 081 «Право». Біла Церква: БНАУ, 2026. 192 с.

3. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. 2-ге вид., випр. і допов. Київ: Алерта, 2011. 696 с.

4. Gemini 2.5 Flash: консультативна модель штучного інтелекту / Google. URL:https://gemini.google.com/ (дата звернення: 11.06.2026).

УДК 811.133.1:378.147:81'25-051

СТОЛБЕЦЬКА С.Б., старший викладач
Білоцерківський національний аграрний університет

НАВЧАННЯ ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ З ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

У роботі обґрунтовано методику навчання аграрного перекладу з французької мови на основі трьох авторських практикумів. Досліджено поступове ускладнення завдань: від перекладу в межах однієї мовної пари до багатомовного термінологічного аналізу.

Ключові слова: галузевий переклад; французька мова; аграрна термінологія; перекладацька компетентність; фаховий текст; тримовний переклад.

STOLBETSKA S. B., senior lecturer
Bila Tserkva national agrarian university

TEACHING SPECIALIZED FRENCH TRANSLATION IN THE TRAINING OF FUTURE TRANSLATORS FOR THE AGRICULTURAL SECTOR

The paper substantiates a methodology for teaching agricultural translation from French using three authorial manuals. It explores the gradual complication of translation tasks, shifting from single language-pair translation to multilingual terminological analysis.

Keywords: Specialized translation; French language; agricultural terminology; translation competence; professional text; trilingual translation.

Сучасна підготовка перекладача передбачає не лише добре знання іноземної мови, а й уміння працювати з професійною інформацією. Для майбутніх перекладачів аграрного профілю це особливо важливо, адже фахові тексти насичені термінами, спеціальними мовними конструкціями та поняттями, які потребують точного розуміння. Тому під час навчання французької мови як другої іноземної важливо поступово вводити студентів у професійний контекст і вчити їх працювати з галузевою інформацією.

Саме такий підхід відображено у трьох авторських практикумах. Їх порівняння демонструє, як поступово змінювалася й ускладнювалася методика: від роботи з французько-українською термінологією та двомовним перекладом − до комплексного опрацювання фахових текстів і перекладу українською, французькою та англійською мовами.

У практикумі «Французька мова (як друга іноземна): двосторонній переклад», присвяченому підмові тваринництва, зібрано франкомовні матеріали про генетичне вдосконалення тварин, породи великої рогатої худоби, її ідентифікацію та простежуваність,